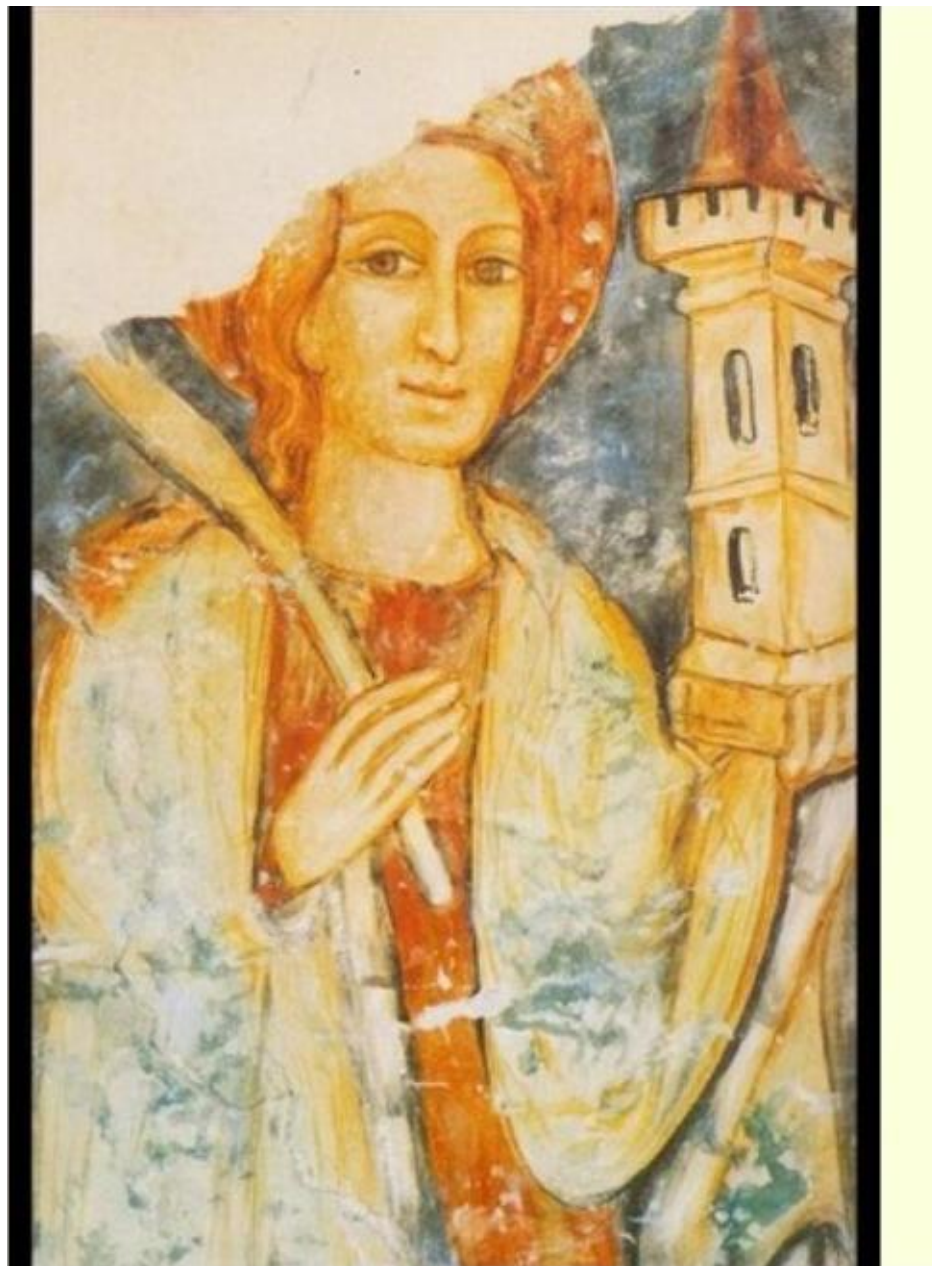

Szántóné Veréb Irén: Szentborbála története
Szent Borbála napjára

2010. December 4-ére

Magyar népünk történelméből:

A különböző történetkritikai megállapítások és elhallgatások ellenére, miként az elmúlt évszázadok során, és mintegy köztudatunkban ismét megújulva az elmúlt másfél évtizedben, régi dicsőségének fénye és vonzereje árad felénk Szent Borbálából.

Szent Ceciliához és Alexandriai Szent Katalinhoz hasonlóan Borbála tisztelete is jóval megelőzi a 7. századból ránk maradt latin, görög, szír és örmény nyelven megírt legendát, függetlenül attól, hogy a hitelesnek tekintett források nem beszélnek róla.

- Szent Borbálát (Nikodémia +306. körül), Dioscurus nevű előkelő gazdag ám pogány apja, kereskedelmi útjainak idejében mindig egy magas toronyba záratta. A legenda szerint Dioscurus a keresztény vallástól féltette nagyon szép és okos leányát. Ezért záratta egy félreeső **magányos toronyba**.
- Borbála fogságában még jobban vágyott a keresztségre és felvételét kérte az Egyház közösségébe. Origenes alexandriai bölcshez írt levelében arra kérte, hogy ismertesse meg Krisztus tanításával. Origenes megértette az okos Borbála kérését és elküldte hozzá **Bálint** nevű papját.
- A toronynak két ablaka volt amelyeken át Borbála becsempészte magához a Bálint nevű papot aki titokban megkeresztelte.

- *A Szentháromság megvilágította Borbála lelkét. Apja távollétében rávette az építőket, hogy a Szentháromságban vetett hitének jeleként, vágjanak a torony falába egy harmadik ablakot is.*

- Borbála bíró elé került, apja akaratából kinzásoknak volt kiteve, orcáját tüzes fáklyával verték, megkorbácsolták. *Krisztusba vetett hitével* félelem nélkül tűrte a szenvedést, hitét nem tudták megtörni.
- Elvetemült apja saját kezűleg végzett leánya életével (+306). Büntetése azonban nem maradt el, szörnyettének színhelyén villám sújtotta halálra.
- Halála után Borbála sírjánál megkezdődtek a csodák.
- Tisztelete a 9-ik században úgy keleten mint nyugaton el volt terjedve. Borbála ereklyét őriznek Velence, Konstantinápoly, Róma és Ó-Kairóban is. Tisztelete Brémából terjedt Litvánia és Finnország felé.

- A 13-ik században az **aragóniai királyság** folytatott tárgyalásokat a kairói szultánnal, hogy megkaphassa **Borbála szent ereklyéjét**. Szeretik és tisztelik Szent

Borbálát Ciprus szigetén, az Égei-szigeteken, Görögországban, a Balkánon és Örményországban, Grúziában miképpen Belgiumban, Hollandiában, Franciaországban, Svájcban, Ausztriában és Magyarországon is nagy tekintélynek örvend.

- A népi tisztelet Borbála védelmébe ajánlotta a hegycsúcsokat és erődítményeket.
- A puszkapor feltalálása után Borbála lett a tűzerek védőszentje valamint a tűzveszélynek is kitett bányászok védőszentje.

- A **magányos torony** meglévő két ablaka mellé vágatott és a *Szentháromságot jelképező* harmadik ablak építésének emlékére , Borbála a régi építőmesterek és kőművesek védőszentje lett.

- Borbála Ókeresztény vértanú volt, a magyar középkor és barokk világ egyik legtiszteltebb nőszentje. Tisztelete virágzott az egész magyar középkorban és az utókor paraszt világában. A bányászok, tűzérek és várak védőszentjéről Temesvári Pelbárt nyomán olvashatunk az Érdi-kódexben.

- A középkori várak puskaporos tornyát ajánlották Borbála oltalmába és védi a tűzéreket is.

- **Szent Borbála napjának hagyománya a borbálaág vágása.** *A szokást a szent legendájának az a mozzanata élteti tovább miszerint a megkínzott szűz fejére Jézus Krisztus a paradicsomkert virágaiból készült koszorút helyezett, mire Borbála összes sebei meggyógyultak.*
- Gazdag magyar népszokásunk hagyománya a szülőföldünk vidékein December 4-én Szent Borbála napján, cseresznyefa ágat vágni, bevinni a szobába és vízben tartani. Az ág Karácsonyra kivirágzik. Ez Borbálán keresztül a szívünkben kivirágzó szeretetre utal, ha Jézus Krisztus él benne.

§§§

A történet ellen lehet kifogásokat felhozni – Borbála emléke azonban másfélezer éves erővel sugározza vértanúságából áradó oltalmát a védelmébe ajánlott várak, tornyok, erődítmények és benne hívők felé. **‘Szent Borbála Jézus Krisztus tiszta tükre volt, ezért sugározza az örök szentség világosságát.’**

Miután betekintettünk Szent Borbála vértanú napjával kapcsolatos magyar irodalmunk szövegeibe: kiválasztott történelmi témánk régmúlt történetének földrajzi helyét, történelmi jelentőségét, lakosait és dicső helytállásuknak az utókor által történelmi, levéltári, archeológiai – ásatások és egyéb tényeken alapuló tárgyi bizonyítékait keressük, értékeljük és az utánnunk következő nemzedék számára tovább adjuk, terjesztjük. Tesszük mindezt abból a szándékból kiindulva, hogy történelmünket soha többé ne kelljen az idegenek és szomszéd népeink által rögzített történelmi időszakok irodalmából kifürkészgetni miként hajdanában fürkészte a hontalan vándor , estére vajjon ki szánja majd meg és ki nyújt neki szánalomból betévő falatot és talpalatnyi földet a pihenésre.

Magyar történelmi múltunk nem volt vándorokhoz hasonlítható, mégha megannyiszor is igyekeztek minket kóborló nomádnak titulálni irrigyeink. A Kárpátok karjainak ölelésében terjedő magyar szülőföldünk pedig bőséges élelmet nyújtott nekünk – és másoknak is - évezredekre terjedő magyar népünk és történelmünk kifejlődésének minden szakaszában. Ezekkel a gondolatokkal indul a téma:

Visszaköveteljük
Igazságos Hollós-Hunyadi Mátyás királyunk
és családjának igazságát

Ha odafigyeltünk a 2008-as év folyamán Mátyás király királlyá választásának 550-ik évfordulóját felemlékeztető irások zömére, okos és nagy királyunkról és dicső családjáról köztudatunk bizony igen szegény maradt. Mások által elmeséltek, így-úgy átmagyarózott középkori fordítások, képzelet szülte kitalációk könyvekbe tömörített logikátlan, tudománytalan és sokszor elmarasztaló és igen finomnak látszó "úriembert" utánozgató stilizáltatások zöme lepte el a hazai piac tömegtájékoztatását. Jelen munka nem tér ki ezek részletes bemutatására, bemutatkoztak ők személyesen. A továbbiakban majd, a példaként bemutatott esetek, önmagukért beszélnek. E munka fő célja különben is nem a különböző mesékre alapozottak számbavétele.

E munka egyetlen és fő célja a Mátyás királyunk és családjával, környezetével kapcsolatos elmarasztalt, elferdített, elhallgatott, legtöbb esetben határozottan hiteles és tudományos adatoknak összegyűjtése és bemutatása.

Arra a terjedőben lévő téves hozzáállításra, miszerint a történelem egy nyelvileg és irodalmilag kiszinezett és az olvasót szórakoztatásra való tömegként is kezelő tájékoztatás is lenne, netán a szerző egyéni hozzáállását is tartalmazó gondolatokkal telített valami, válaszunk a következő:

A történelem egy meghatározott földrajzi területen élő emberek, meghatározott időközökben átélt múltjának bemutatása, átélt eseményeinek hiteles rögzítése kell, hogy legyen. Ami ettől eltér, lehet akár politikai vagy különböző hatalmi érdekekből történő manipuláció. A szavakkal és eseményekkel történő manipuláció mindig az aminek hangzik és látszik. Manipuláció. A manipuláció pedig nem

történelem. Jelen esetben a manipuláció szó alatt a közvélemény burkolt módon való befolyásolása értendő. Amit tetőz az olyan történelminek nevezett, Mátyás király és családjáról szóló kiadvány, amelyik iskolásgyerekek részére lett összeállítva, történelmi tanulmányuk tantárgyában. A TANULMÁNY PEDIG, HISSZÜK, TUDOMÁNYON ALAPSZIK.

”Minden tudomány alapvető meghatározottsághoz tartozik, hogy viszonylag összefüggő, azonosítható és széles körben elismert tárgyi szférával rendelkezzen.” (magyar értelmiségi dolgozatából).

A tudásszociológia és tudományfilozófia valamint ezek értelmiségiek által való gyakorlatba helyezésének mibenléte sem a jelen összeállítás dolga.

2008-ban, előtte, utána és azóta is a világhálónak köszönve, világszerte elérhető a kereső szerkezet segítségével előhívható, bármilyen témáról tárolt irodalom. A mi érdeklődési körünkhöz tartozóan is. Néhány példa: ”Mátyás király a Sziléziai krónika szerint.”

Eredmény , legalább 1640 írott anyag amelyekből árad a ”tudományos tömegtájékoztatás”. És töltődik az olvasó tudata. Mátyás király vadászott, levette gyűrűjét, suhant a gyűrűtlopta holló szárnya, odalett a gyűrű, Zsigmond király gyűrűje talán, amelyiket viszont Mátyás királyunk édesapjának, Európa és a kereszténység dicső védelmezőjének Hunyadi János-nak származásával kapcsolatban dokumentál a tömegtájékoztatás. És árad a ”tudományos tömegtájékoztatás” Morzsinai Erzsébetről, meg a Vljakóról meg forogj magyar és elmédben fogd fel, hogy még ki mindenkiről. Ha csak ”Sziléziai krónikát” keresel, pontosan 4930-szor.

Mátyás király pedig üldözte a madarat, mert a tudományos magyarázat szerint "szerette a hollót". Nem kevés azon tömegtájékoztatások száma sem ahol a Morzsinai családtag üldözte, a kis Jankulától gyűrűtlopta hollót.

Arra már nem kapunk tudományos magyarázatot, hogy egy és ugyanazon gyűrűtlopta hollóról van-e mindig szó , vagy a hollók csak úgy, ráveselkedtek a Hunyadi-Hollós Mátyás király családjának minden nemzedékére?

Kérdésünk: Tudományos történetírás ez? Melyik szomszédunk dicsekszik hasonlókat a saját királyáról?

Különben sokkal figyelemreméltóbb lenne észrevenni a tényt miszerint HUNYADI JÁNOS eredeti saját pecsétjén igen **HOLLÓ látható** , minusz az agyonszajkózott "Zsigmond király aranygyűrűje".

Hunyadi János pecsétje

Hunyadi János eredete és nemzetsége Heltai nyomán: 1392-ben Zsigmond magyar király Istrigy mellett, Déván felül, táborba szállott - lányok után kérdezett mert "elunta az özvegységet" , a hadakozásból hazafelé négy hónap

múlva, gyűrűt ad a Morzsínainak..., és így tovább, folyt a szellemtelen mese 2008-ban a vízcsapból is .

Utána lehet nézni, Heltai határozottan 1392-es dátumot ír, ami furcsa eltérés a szomszédaink által is adatként kezelt 1387-es évtől, mint Hunyadi János születésének feljegyzett dátumától. Igaz vannak akik az 1407-es, 1408-as vagy akár 1409-es évek terjesztésével foglalkoznak, bizonyára más érdekek érdekében.

- *A mai Mátraverebély régmúlt történetének adataiból bizony hiába keresünk a tömegtájékoztatásban. Nagyon kevesen foglalkoznak Verebély őseivel, és ha igen, inkább mellőzően. Pedig: **Az 1403-ban elhunyt Verebi Péter erdélyi alvajda emléke ettől sokkal, sokkal többet érdemelne.** Mert a Verebi család 600 évre terjedő történelmi múltja, minden magyar történelemkönyvnek példamutató ékességének kellene lennie, hazaszeretetből, helytállásból és nem kevés mértékben önfeláldozó életvitelükből, lenne mit tanulnia a megtévesztett utókornak.*
- *Mátraverebély és Szentkút szinte összetartozik. Szentkút neve okmányokban "ad fontem Vereb" – "Verebi forrás" néven 1290-ben bukkan fel először. A XIV. század elején gyakran szerepel az okiratokban az ügyvédeskedő **György deák de Vereb. György fia, Vereb Péter e család egyik nevezetes tagja, aki 1368 körül és szinte 1403-ban bekövetkezett haláláig, erdélyi alvajda volt. A Wass család oklevelei szerint még 1394-ben mindenképpen:***
- *Verebi Péter alvajda meghagyja az erdélyi káptalannak, hogy Szent-Egyedi panaszában vizsgálatot tartson. Küküllővára, 1394.oct.30.*

- *1394. július 27. (in Torda. f. II. Iacobi) Wereb-i György fia: Péter magister erdélyi alvajda Doboka vármegye szolgabíráihoz.....*
Eredeti, papíron, hátlapján befüggesztett pecsét nyomával (DF 252807)
- *1394.október 30. (in Kykelleuara, f.VI. a. Omn. Sanct.) Wereb-i György fia: Peter magister erdélyi alvajda az erdélyi egyház káptalanához.....*Eredeti papíron (Wass család lt. VIII/21(DF 252803)
- *1394. május 8. (in Sancto Emerico, VIII. D. Oct. Georgii mart.) Vereb-i György fia: Péter magister, erdélyi alvajda bizonyítja, hogy Zeek-i bíró, az esküdtek és a királyi hospesek nevében.....*Eredeti papíron Wass cs. lt. (DF 252810)
- *1404. november 19. (in Elizabeth vid.) A Clusmonostra-i Szűz Mária-monostor konventje bizonyítja, hogyWerebyl-i Péter egykori erdélyi alvajdát....*Wass cs. lt. (DF 252852)

Verebi Péter erdélyi alvajda 1404-ben már + egykori +.

A mátraverebélyi templomban nyugvó Péter mester sírkövének felirata:

Itt nyugszik a rettenthetetlen legyőzhetetlen katonának Péter mesternek, György fiának, Erdély egykori alvajdájának, e templom alapítójának teste, aki meghalt 1403-ban.

- *Vereb György deák ügyvéd, 1344-ben azért zálogosította el nagybárkányi birtokát, hogy fiát taníttathassa. Meg is lett az eredménye: **Veréb Péter** később erdélyi alvajda lett és ő építtette Mátraverebély templomát.*
- *Erdély középkori történelmének idevonatkozó helyzetéről, W. Kovács András oknyomozásából tudjuk:’’ A vajdai kancellária gyakorlata szerint a vajdák és az alvajdák is csak keresztnévükkel szerepelnek saját kiadványaikban. Változás ebben a tekintetben csak a XIV század végén következik be, amikor is a vajdák (pl. Bebek Imre) és alvajdák (Verebi Péter) is kezdik feltüntetni családnevüket az általuk kibocsátott oklevelekben. A jelenség nem*

elszigetelt, ugyanez a gyakorlat létezett Magyarországon más méltóságviselőinek esetében is”. Álljon itt egy példa: MODL. 30693. 1367.I.24. Péter erdélyi alvajda kiadványa.

- *Verebi Péter erdélyi alvajda Hunyadi János apja, a verebéli terület tulajdonosa, 1370 táján rendezte a környéket csodás gyógyulásáért. Az Alföldi Illanica folyó menti mocsarakban 1368-ban sebesült, a Magyarországot támadó oláh - rác - török betörések elleni védelmező harcokban.*
- *(Virág Benedek:1816. XIV. Magyar Századok, 226-ik oldalról’’1371...Lajos király a törököktől inkább tartott:Oláh ország pedig háborgott.Visszasietett tehát.Bazarád után, László Oláh vajda pártot ütött. Ellene küldte Miklóst, Erdélyi Vajdát...körülvevén az Oláhoktól kik a hegyeken és erdőkben leselkedének,megöletett...Elesett Péter, Vice-Vajda...mások szaladás közben mocsárookban szakadván vágattak agyon, úgymond a hazai krónika....’’)*

Az 1528 körül nyomtatott, és nem részletes, Lázár féle térképen, Horgzek néven van feltüntetve a Szilágyiak birtoka és lakóhelye, Horogszeg. Könnyű megtalálni, közvetlenül Galád felett – ami még véletlenül sem ’’Glád’’. Galád ekkor virágzó város a hajózható Galacka partján. Már az 1300-as években ismert a virágzó Galád város szerepe az erdélyi sószállítás egyik útvonalaként. Az Al-Dunától közvetlenül északra terült el a See néven jelölt ingoványos, mocsaras terület, az Illanica nevű terület is, a Tisza és a Temes folyók torkolatától keletre. Csanád, Temesvár és a Temes folyó háromszög, a

kisebb-nagyobb folyók alkotta szigeteivel, bizony egy igen agyonhallgatott, megtartó oszlopa volt a középkori Magyarországnak. A Hunyadiak és a Szilágyiak lakóhelye és birtoka. Hunyadi János végvára.

1528 körül került nyomtatásba az első, Magyarország területét felvázoló Lázár térkép. Igen hiányosan, helységneveink helytelen elírásaival, és falvaink igen nagy megrostálásával. A fenti terület hiányosságait a Dózsa féle parasztlázadás veszélyeire való hivatkozással magyarázza a tudós utókor. Azonban Horogszeg tévedhetetlenül rögzítve van, igaz Horgszek elirással. Pontosan Galád felett.

Nem találni adatot arról, hogy Zsigmond király 1392-ben kétszer , négyhavi ütközet idején, Déva környékén járt volna. Vagy akár 1387-ben vagy 1407-ben.

Déváról határozottan tudjuk a következőket: **Déva** először 1269-ben fordul elő oklevélben. A XIII. században épült várát a tatárok felégették, majd IV Béla újjáépíttette. **1307-től három évszázadon át, Déva az alvajdák székhelye. A hozzá tartozó 56 faluval együtt ezen a címen nyerte el Hunyadi János, akinek családja mint örökös magántulajdont kapta meg az eredetileg királyi várat. De 1504-ben ismét a korona birtokába került.**

Latin szövegben olvasható és kevesek által kiértékelt adatból: ” **Cum facta Joannis de Hunjad singula, obitum usque, nativitatis anno 1386. praeprimis congruant: ultra proin eum natales illius nec retrahi, nec protrahi ex aequo possunt.**”

Hunyadi János aranyforintján gyűrűnélküli a holló

A havasalföldi ”Serba” fia ”Vayk” - máshol – ”Voik” mesét is csak úgy lehet tudomásul venni, ha nem gondolkodunk a szavak jelentésén. Meg az egy családban született két János nevű fiún. Nem tudni 1409-ben állt-e már az állítólag Zsigmond király által Hunyadi Jánosnak adományozott Hunyadvár, vagy arra várt Hunyad, hogy Franciaországi útjáról hazatérve, a látottakkal feltöltve Hunyadi János építse azt fel? Külön kellene választani Hunyad és Hunyadvár fogalmait amikor a Hunyadi és nem a Hunyad-vári családról tájékozódunk. Nem kapta azt semilyen Serba meg Voyk meg semmi hasonlók, legalábbis nem a Hunyadi Jánoshoz tartozók.

Hunyadi János felesége és Mátyás király édesanyja Szilágyi Erzsébet. Erzsébet asszony a Horogszegi Szilágyi család tagja. Véletlenül sem az a személy akiről Heltai azt terjesztette, hogy 1443 Február? havában, a második gyermekével kilenc hónapos áldott állapotában lévő asszony, a Szilágyságbul hazafelé utaztában betért egy kolozsvári gazdag **szász** ember házába, akinél hajnal három órákkor életet adott kisebbik fiának, a magyarok későbbi Mátyás királyának. És az a **szász** ember olyan jószívű vendéglátó vala, így tovább a Heltai mesemondó, minek eredményeként a Szilágyi Erzsébet asszony még pár évig ott maradt vendégeskedni a **szász** gazdánál és Mátyás fiát is nála kezdte el iskolába járattatni.

A Heltai mese terjesztésének bizonyítására álljon itt a Vasárnapi Újság 36-ik évfolyamának 38-ik, 1889 Szeptember 22-iki számából néhány sor: ” **De halljuk a ház és király születése történetét, Bonfini – a király történetírója után – Heltai Gáspár, Kolozsvár 300 év előtt élt tudós írójának népies szép nyelvén előadva.**

”Született vala Mátyás király – írja ő – Kolozsváratt 1443-ban bőjtmás hava (márczius) 27-én reggel 3 órakor, a mikor Erzsébet asszony (a nagy Hunyadi János kormányzó neje) Kolozsvárra talált volt jönni a Szilágyból, s egy szőlőműves gazda embernél szállott meg, a ki szász volt. Annál maradt az Erzsébet asszony szálláson a szülésnek utána egynéhány esztendeig, és ott vitték a fiut, Mátyást, legelőször iskolába.”

Ez ”tény”, így tájékoztat Heltai Gáspár alias Caspar Helth, Mátyás király saját történetirójára, a neves Olasz humanistára Antonio Bonfinire hivatkozva. A gond azonban ott van, hogy Heltai nem egészen azt írta, hogy Ő Bonfini után írta amit irt, hanem épp az ellenkezőjét mondta a Heltai Gáspár alias Caspar Helth, mégpedig ilyenképpen: idézet majd a továbbiakban....

A valóságtól elszabadult felelőtlen képzelődés, lehet, hogy kitalálhat ilyet, papirra is vetheti megtévesztő meséjét, főleg ha a papirnyomtatáshoz szükséges kellékeket ügyesen meg tudta szerezni és meséjével a szász érdeket képviselni. Márpedig meg tudta szerezni, mármint az előtte már Tinódi Sebestyén strófáit magyaroknak elsőként közreadott Hoffgreff nyomdász könyvnyomdáját. Meg a többi jó üzletnek bizonyult kolozsvári értékeket.

Csak egy valamit nem tudott. Nem tudhatta, hogy a magyarnak történelme nem lehet érdekek ütközője. Mert Szilágyi Erzsébet édesapjának, Szilágyi Lászlónak igen kevés köze lehetett a Szilágysághoz, legalábbis nem áradoznak a történelmi adatok róla. Igaz, a Szilágyiak négy nemzedéke mind magyar nemes. Mátyás király üknagyapja Szilágyi Loránd, dédapja Szilágyi Miklós a harctereken

jeleskedő hadvezér volt. Mátyás király nagyapja és Szilágyi Erzsébet édesapja Horogszegi Szilágyi László pedig a boszniai és délvidéki hőstetteiért kapta el többek között a TEMES MEGYEI HOROGSZEG birtokot és kastélyt. ...

Heltai még elfelejtett tájékoztatni minket, hogyan képzelte el télidő közepén a hegyes-dombos csodás erdélyi zordon tájakon, közel hatszáz évvel ezelőtti közlekedés művészetét. Lóháton, szánkón vagy talán sítalpon száguldva, ’’a Szilágyból Kolozsvárra’’, kilenchnapos szüléselőtti terhet viselve? Szellemes. A hajnali három órától már ne is elmélkedjünk. Sem arról, hogy amíg az újszülött Mátyás, édesanyjával pár évig a gazdag **szász** gazdánál vendégeskedett, vajjon ki gondoskodott László fiáról, azaz László fiának hol és hogyan viselte vagy nem viselte gondját?

Felelőtlenség, családjával ilyen könnyelműen törődő édesanyjának bemutatni Horogszegi Szilágyi Erzsébet magyar nagyasszonyt! Mert közben ugye 1444-ben megtörtént a Várnai ütközet, is. Szinte hihetetlen, hogy ez idő alatt és férjének fogsága alatt is, Szilágyi Erzsébet asszony gondtalanul vendégeskedett volna a jószívű **szász** ember házában. Hol volt akkor László fiuk? Annak nem kellett iskolába járnia? Elgondolkodtató...

Gróf Teleki József, a Hunyadiak kora Magyarországon c. oklevelek gyűjteményében erről így tudósít 1852-ben.

’’Heltai nyilván mondja Krónikájában hogy Hunyadiné Mátyás születése után hosszabb ideig mulatott Kolozsvárt, és fiát itt nevelte, itt vitte legelőször iskolába. De van egy oklevél is, melly által Mátyás egy város polgárait azon sok jókért, mellyekkel hajdan anyja iránt és iránta viselkedtek,

a harminczadtól az egész országban fölmenti. A levélnek ugyan nincs kelte és abban a város sincs megnevezve, de Kaprinai ..ki ezen levelet közli...azt véli, hogy itt Kolosvárról van szó.” (ez egyik változata a ”hitelesnek” állított, állítólagos okleveleknek, azonban, minket most csak Erzsébet asszony és férjéről irtak érdekelnek, a többi állításokhoz még visszatérünk.) A kötelesség itt, a ”véli” és hitelesen bizonyítja, közötti fogalom, tisztázása lenne.

Akaratlanul is felmerül a gondolat, Heltai bizony, nagyon szabadjára engedte az ábrándozásait. Amiből a Zsigmond király és Morzsina Erzsébet között ”elhangzott dialógus” drámája is keletkezett. Aminek végülis az lett az eredménye, hogy Hunyadi János Zsigmond király törvénytelen fia volt.

Ami nem baj, mások is ábrándoznak. Számunkra csak az a baj, hogy később, bizonyos politikai és uralkodhatnám okokból kifolyólag ezek a kicsit betegesen beállított ábrándozások történelmi tényként lettek ránkerőszakolva. Legalábbis a többségünkre.

Mert voltak, vannak és mindenkor lesznek nálunk, gondolkodó értelmiségiek is. Erről bizonyítanak a számtalan viták és érvelések, történelmünknek meghatározó iránytmutató királyunk, és családjának történetét fürkészőink irodalma. Figyeljünk csak oda, milyen forrásokkal foglalkoznak a hitelesnek mondott történetiróink, és melyeket mellőzik, mintha azok nem is léteznének. Ez a taktika. Ami nem nagyon okos taktika, ugyanis azon a képzelgésen alapszik, hogyha valamivel nem foglalkozunk, valamiről nem beszélünk, akkor az majd eltűnik, vagy talán mert nem beszélünk róla nem is történt meg.

Márpedig ami megtörtént az kitörölhetetlenül megtörtént. Heltai meséjének alapján 1753-ban Petthő Gergely Kassán kiadott "Rövid Magyar Krónika" művéből, még úgy értesülünk a tudnivalókról, hogy Zsigmond király egy gyűrűt adott a vele háló Boér leánynak azzal, hogy **fiát** hozza fel Budára, ahol ő urrá teszi a gyermekét. Idetartozik a kérdés: honnan tudta Zsigmond király, hogy **fia** lesz a Boér leánynak?

Tovább: Magyar diákoknak összeállított történelemkönyvben találkozunk egy régi festménnyel amely alatt az áll, hogy ez Szilágyi Erzsébet. Remek. A sajnálatos pedig az, hogy az 1500. körül készült festményről és a hozzá tartozó Oszvald-kultuszról való tudnivalókról, proffesor Vizkelety András tudományos dolgozatában összefoglaltakról, elfelejtett felvilágosítani minket a történész. Csoda-e hát, hogy rajtunk mosolyog nemcsak a szomszédság hanem a nagyvilág?

Az igazságosság érdekében, álljon itt néhány sor **proffesor Vizkelety András** ide vonatkozó tanulmányából:

".... A gyűrűt lopó szarka vagy holló oly közismert, a nép között is élő motívum, hogy ehhez OSZVALD közvetítő szerepe nem látszik szükségesnek. Bizonyos azonban, hogy a csőrében gyűrűt tartó holló tévesztette meg PULSZKY Ferencet is, mikor egy Felső-Magyarországon feltűnt *Oszvald-festményt* SZILÁGYI ERZSÉBET egykorú portréjának vélt. **Jakopo De Barbari**, az Alpokon túlra vándorolt velencei művész 1500-ban készült festménye az ANDRÁSSY-család birtokában volt és Krasznahorka várában őrizték. PULSZKY 1882-ben, a Gömör megyei szépművészeti kiállításon már revideálta álláspontját, de a

kép ekkor már belekerült TELEKI Józsefnek *Hunyadiak kora Magyarországon* c. művébe (Pest, 1852-56) és ennek alapján a pesti Vigadó parkányát díszítő domborművek közé(15). Lehetséges tehát, hogy a holló véletlen vagy szándékos átvétele, a két hollós király összetévesztése régebben is előfordulhatott. Kódexünk provenienciájának felkutatása – amennyiben ez lehetséges – és a magyarországi OSZVALD-kultusszal és ábrázolásával való behatóbb foglalkozás talán fényt deríthetne erre a kérdésre.” (15) Vö. Vayer Lajos: *Angol király képe a pesti Vigadón*. Budapest. 1947. I.sz.19-20.

Horogszegi Szilágyi Erzsébet asszonynak nem volt glória a feje körül és kezében pálmaággal sem pózolt senkinek. Az Istentől megáldott gazdag Alföldi rónán, arany búzatenger és nem pálma terem. A gyűrűhordozóhollósOswald pedig maradjon csak a Cilleiek Oswaldja. A szerencsétlen azonosítás részletezését kihagyva, arra már nem is pazarolni szót, hogy Horogszegi Szilágyi Erzsébet magyar asszony miért járt volna férfiruhában ... és ezt 2010-ben még mindig nem tisztázta a köztudatunk ?

Durham-i Reginald hagyatéka Oswald életéről 1165-ben kelt. Az út Regináldtól a gyűrűshollóig és a „German bridal quest” legendáig, mindmáig homályos és zavaros maradt.

A Wiener Oswald vagy a Northumbria-i király, európai szentté válása, még tiszta magyarázatra vár.

És álljon itt még egy, magyarázatra váró jelkép.

Alsó Ausztria, Sankt Oswald helységének, címere. Korának leghatalmasabb európai királyának címerére, a Mátyás király címerére ruházott gyűrűsholló hasonlat, szinte kísérteties.

- **Bálint Sándor**, Ünnepi kalendáriumából mindenki tudhatja a következőket: ” A VII. században élő Szent Oszwald, király volt, az angol szigeten. A kereszténység terjesztésén fáradozva halt vértanúhalált. Életét teljesen átszövi az olyan legenda amelyikbe a pogány germán hitvilág több eleme is átkerült. Tiszteletét, német földön térítő, skót bencések terjesztették. Kultusza Karinthiában, Stájerországban, Szlovéniában mély gyökeret vert, innen jutott el hazánk nyugati részére is.”

Az Ausztriában virágzó Oszwald-kultuszra alapozott mesét, Stájerország és Karinthia hűbérurai, a Cilleiek terjesztették. Valódi céljukat még mindig nem dolgoztuk fel. Ide értve az egyes szomszédainkkal összefont családi kapcsolataikat is, persze Hunyadi János azaz mi ellenünk. Így nem csoda, hogy a Cilleiek csak a saját hatalmi érdekükből terjesztették a senki által nem kért legendát. Mármint azt, hogy Hunyadi János Zsigmond király törvénytelen fia lenne, és ezt bizonyítandó, adott oda annak idején egy gyűrűt a Morzsinai hajadonnak Zsigmond király. A Spielmannsepos-ban Oswald hollója volt a gyűrűt és levelet hordozó holló, a korabeli német mitológia, népmesék és babonáknak kedvelt alakja. Az Országos Széchényi Könyvtár 31. számú német kódexével komolyan kellene foglalkozni. Akkor a kisiskolás magyarok, és nem magyarok, nem tanulnának félrevezető meséket a magyarok történelméről.

Mármint mások által nekünk irt történelmünkben, még mindig arról, hogy Zsigmond igen megörült szép kisfiának és neki ajándékozta Hunyad várát, neve így lett Hunyadi János. A Hollót pedig az arany gyűrűvel a király címeréül

adta a családnak és ezért lett Hunyadi János fia később **Corvin Mátyás**, azaz Hunyadi Mátyás. Remek.

Csak valahol némi nagy baj van.

Mátyás király udvari történésze a nagy olasz humanista **Antonio Bonfini**, királyának megrendelésére írta meg "A magyar történelem tizedei" című, általa megismert történelmünket. Innen tudjuk, hogy Mátyás király, Bonfini szerint: "**In Corvino vico (Hollós) natus.**"

És Antonio Bonfini szerint Hunyadi János édesanyja a Görög császári családhoz tartozott.

Kulcsár Péter értelmiségi, pontos megfigyelésének köszönve: Bonfini 1488-ban elhangzott értekezéséből tudjuk, hogy "Corvina amely a Duna szigete, amelyet Hunyadi János rokonai sokáig birtokukban tartottak". 1490-ben azt mondja Bonfini Hunyadi Jánosról: "abban az időben Alsó-Pannóniában élte az életét egy birtokában levő kastélyban, melynek **Corvinum a neve.**" (Hollósvárban)

Petrus Ransanus az Annalesban ír a térségről, jóval Magyarország követjárásának ideje előtt, az 1450-es években. Innen tudatja Kulcsár Péter: "**Valaccia mellett fekszik egy művelt sziget, amelyet a Duna szétágazása alkot, ezt Corvinának nevezik... A sziget nincs messze a török birodalom határától, ezért gyakran történt, hogy ez a népesség ellenséges sereggel rátámadt erre a szigetre, miért is János szülője Magyarországra költözött." Kulcsár Péter itt határozottan hangsúlyozza, hogy CORVINA területről hallunk. (-helyesen.)**

Szöllös-Hollós-Horogszeg és az Illanca mocsár 1723-as Mercy féle térképen. Szöllös-Sellos, Hollós-Ollos, Horogszeg pedig itt már Orosin névre hamisitva, ami nem tévesztendő össze a térképen a Kisoroszt -- malOrosin -nak tituláló nevével.

1560 körüli térképen kedves olvasó figyeljük meg, az akkori – középkori Magyarország területén, a Hungary-Transylvania-Wallachia hármes területnek a közös találkozó pontját. A Temesvár Banat földrajzi helyét. Magyar irodalmunk legnagyobb gondolkodójának tényfeltáró, történelmi tanulmányának eredményét igazoló bizonyítékként, ide még visszatérünk. Mert amikor Mátyás királyról tanulunk történelmet, akkor az ország középkori helyzetét, területét tanulmányozzuk, és a helyzetet a középkorhoz viszonyítva értékeljük. Mástkülönbön őszintétlenek vagyunk önmagunkhoz és másokhoz is.

- Verebi Péter az Illanca területén történt sebesülése után tér vissza verebi birtokára, rendezte a Szentkúti völgyet, utat vezetett a forrásokhoz – *a Szent László forráshoz is*, a verebélyi templomot gótikus stílusra építi át, a templom mellé tágas kolostort is építtetett, amely azonban teljesen elpusztult.

Temesvár és Nándorfehérvár (Belgrád) között félúton keresendő, az Illanca és mocsaras területe, ahol az 1300-as években, önfeláldozó nehéz harcokban védtek eleink a Hazát, a délről jövő rác-török-oláh támadásoktól. Verebi Péter alvajda Hunyadi János apja, itt sebesült 1368-körül. Illanca is sokféle névre kiforgatva lehetséges fel, a nekünk mások által felvázolt térképeken. Olyan személyek térképezték, nyomtatták évszázadokon át a magyar területet akik számára idegen volt a térség, legtöbbször idegen érdeket képviseltek, nyelvünket sem beszélték.

- **Verebi Péter** Zsigmond királytól 1398-ban Verebély részére Nagyboldogasszony-napi Búcsú engedélyt kapott. Az országos jellegű vásár Verebélynek, a mezővárosi jog megadásával volt egyenértékű.
-

Az 1980-as években a Párizsi Egyetem történész professzora **Henry Bogdan** adta ki: *From Warsaw to Sofia - Warsótól Szofiáig* című, értelmiségiek értékelése szerint, egyike a legtárgyilagósbabb történészi tanulmányát. Innen: **Magyarország, függetlenségének magaslatán (1458-1490)** c. időszakról foglaltakban pedig megtanultuk a következőt: ” V. László halála után a Magyar Országgyűlés elutasította a Habsburg III. Frigyes trónigényét, és a nemzeti királyt Hunyadi Mátyást választotta. Az erdélyi nemes családból elsőként apja Hunyadi János írta be nevét a történelembe amikor 1456-ban megállította a török támadást Belgrádnál. Mátyás többször Corvinus Matthias néven van nevezve. A kifejezés az Olasz humanistától Bonfini-től származik. A név a király címerére utal. A Hunyadi család címere egy Hollót tartalmaz, ami latinul corvus . Utalás ez a család **Hollós faluból való származására. A 15-ik század Európájának legnagyobb uralkodója volt Matthias Corvinus.**”

Antonio Bonfini írta meg ”A magyar történelem tizedeiben” az erdélyi nemes Hunyadi család, általa megismert történelmét, és Bonfini mester írta le először a magyarok királyának családi nevét, az eredeti Hollós Mátyás nevét latinul: Matthias Corvinus.

Most idekívánkozik még egy fontos gondolat, kedves olvasó. Hollós, Hunyadi, Corvinus nevekkel szerencsénkre találkozunk még manapság. Annyira még nem rugaszkodott el a történelmünkfélrevezetése, hogy ezeket a neveket-fogalmakat is megmászította volna. Mint ahogy megmaradt számunkra Horogszegi Szilágyi László, Horogszegi Szilágyi Erzsébet és bátyja, a nagy hadvezér Horogszegi Szilágyi Mihály neve.

És ha már Horogszegi és Hollós, akkor hogyan lehetséges az, hogy a korra jellemző és a kor gyakorlatát meghatározó névadások között, eddig még soha sehol nem találtunk utalást a nagy családot Kolozsvárral is szorosabb kapcsolatba hozható Kolozsvári elnevezéssel?

Ezzel a kérdéssel még bőven és sokat foglalkozunk.

Mielőtt e kérdéskör ellen bárki kifogást emelne, legyünk megnyugodva. Kincses marad azért nekünk még Kolozsvár. (folyt.)

St Oswaldot azért mégse nézzük Szilágyi Erzsébetnek.

Schodelné, mint ’’Szilágyi Erzsébet’’
(Vasárnapi Újság 1854-1860)

Schodelné Klein Rozália az első
operaprimadonna Magyarországon

(1811-1854)

Barabás Miklós rajza

Itt a középkori női viselet érdekeljen minket. Azt értékeljük.

Lehetséges, hogy a nagy operasztár itt Báthory Erzsébetet alakította.
Nem lényeges, csupán a kor viselete a mérvadó, ami nem Oswaldhoz
hasonlítható.

A gyászruhában a művésznő,
Horogszegi Szilágyi Erzsébet asszony
szerepét adta, a Hunyadi László
operában.

Az igazságosság érdekében,
lássuk mit mulasztott el a hazai
tömegtájékoztatás, amiről ismét a
szomszédoktól kapunk
felvilágosítást.

- **Urkunden und Regesten aus den K.U.K. Reichs-Finanz-Archiv-Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen des Allerhöchsten Kaiserhauses. Wien, 1885, No. 2250, 2285, 2397, 2550.**
- *The Burlington Magazine Publications, Ltd. 1924*

EGY ISMERETLEN ARCKÉP JACOPO DE BARBARI ALKOTÁSÁBÓL
1500, április 8-án Maximilian Császár a Nürnbergben élő venéciait, Jacopo de Barbarit alkalmazta a császári udvarhoz festőnek, egy évre. A felül megjelölt bécsi archiva szám alatt a bizonyíték erre.

Ebben az egy évben készült el Barbari ismeretlennek vélt festménye, amelyen egy **férfi** bal kezében a földgömböt tartja amelyen egy csőrében gyűrűt tartó holló áll, a másik kezében pálmaág és a sceptré.

A kép sarkán az 1500-as év látható. Egy kárpátaljai kastélyban, Magyar nemes tulajdonában van aki úgy gondolta, hogy Mathias Corvin anyjának Szilágyi Erzsébetnek portréját fedezte fel a festményen. Mert a csőrében gyűrűt tartó holló a **Hollós címer jelképe**. Első látásra nehéz meghatározni, hogy nőt vagy férfit ábrázol-e az alak. Ám a turbán körüli dupla glória fénye nem lehet Mátyás király anyjának feje körül, mivel nem szentté avatott. Azonban létezik egy Angol királyról szóló legenda, akit egy holló kísér.

.....

Világos, hogy itt St. Oswald hollójáról van szó, amelyik össze lett tévesztve, a CORVINS - HOLLÓS család címerével.

Barbari ezen eredeti festménye 1500-ban készült el. Munkásságára Dürer művészi stílusa hatott, aminek felismerésekkor Maximilian azonnal magához rendelte Barbarit. (a teljes szöveg a továbbiakban angol nyelven mellékelve: Andre de Hevesy tolla nyomán, An Unknown Picture by Jacopo

de Barbari).

A szerző, az 1885-ös bécsi adatokra hivatkozva, 1924 júliusában közzétett felvilágosító tudósítása nyomán.

Igy olvasták és tudták ezt a magyar **Hollós Mátyás király és családjának címeréről a nagyvilágban, már** 1924-ben az érdekelt értelmiségiek.

Nálunk, magyarhonban pedig, még 2010-ben is sokan, Horogszegi Szilágyi Erzsébet magyar asszonyt látják, SZENT OSZWALD angol herceg portréjának festményében. Hunyadiné ettől többet, sokkal többet érdemelne.

half open; then lower down, in the centre of a group a man turned three-quarters to the right and pointing with his finger to some soldiers, no doubt dicing for Christ's raiment.

The three masculine heads on the front of the sheet at Chantilly are studies for these three figures in Dünwegge's picture.

The two female heads on the back of the same sheet are not represented in the picture, but one may suppose them to be studies for the lost portion of the *Crucifixion* of which the Duke of Norfolk possesses only the second part. The woman drawn in full-face is distinctly reminiscent of the Saint Veronica of Dünwegge's *Crucifixion* in the Münster Kunstverein; and the head shown in three-quarter view, with a head-dress and a band under the chin, recalls the holy woman seated with two children, on the lower part towards the left in this same Münster picture. LOUIS DEMONTS

AN UNPUBLISHED PORTRAIT BY MARTIN VAN HEEMSKERK. — At the Villeroy sale at Paris on April 28, 1922, number thirty in the catalogue, appeared the *Portrait of a Man in Black*, here reproduced on the Plate. It was attributed to the school of the upper Rhine of the sixteenth century; but anyone who has admired Martin van Heemskerck's *Self-portrait* at the Fitzwilliam Museum, Cambridge, will recognize in the present work the hand of the same master. The green landscape with the ruins suggestive of the Colosseum are alone as good as a signature, and the heavy and very peculiar foliage of the trees is exactly repeated elsewhere, notably in the *Good Samaritan* in the Musée Civique at Haarlem and in the Brunswick *Baptism of Christ*. The hands in the present example are, in their nervousness and their mannerism, absolutely typical. Both the build and the expression of the face are so similar in the present and in the Cambridge portraits that we are justified in suspecting the picture now considered to represent the artist himself. The resemblance is even more striking with the face on the lower part of the *Adoration of the Magi* in the Mauritshuis, which Carel van Manders believes to represent Heemskerck.

Carel van Mander tells how he saw at Alkmaar, in the house of Jacques van der Hoecke, Heemskerck's nephew and heir, a whole series of self-portraits painted by our artist at one time or another in the course of his career. However, until now none of these has been known to have survived, except the Fitzwilliam Museum example, which is dated 1553. The portrait from the Villeroy sale, judging from the younger appearance of the sitter, must have been earlier. The bouquet of pansies, roses and violets which he holds in his hand rather

suggest the occasion of his first marriage, just after his return from Italy in 1537. Martin van Heemskerck was then forty. LOUIS DEMONTS

AN UNKNOWN PICTURE BY JACOPO DE BARBARI.—On April 8, 1500, the Emperor Maximilian appointed the Venetian Jacopo de Barbari, then living in Nuremberg, to be court painter for one year. After a few days the Emperor offered the artist twenty-four florins wherewith to purchase a horse, and four years later Barbari, still living in Nuremberg, obtained from his sovereign a large sum: two hundred and fifty-four florins.¹

We have had the good fortune to discover an unknown painting by Barbari dating just from this period. It is of a man holding in his left hand a globe surmounted by a raven, and in his right a sceptre and palm [PLATE]. Above in one corner can be seen the date 1500, and in the other the Caduceus. This panel is 51 cm. by 40 cm. It is in a castle in the Carpathians, acquired not long ago by a Hungarian noble, who thought he had discovered the portrait of Elizabeth Szilagyi, mother of Mathias Corvin. And, indeed, the raven holding a ring in its beak represents the Corvin arms. At first sight it is difficult to decide if the figure is that of a man or a woman, so impassive and impenetrable are the features. But a double aureole shines above the head enveloped in a sort of turban. The mother of Corvin could lay no claim to this attribute of sanctity. There is, however, a Saint Oswald, the legendary king of England, who is generally depicted accompanied by a raven. He was the owner of a raven remarkable as a savant and latinist. The prince, unfortunately, became enamoured of a princess, whose jealous father had the annoying habit of killing the aspirants to his daughter's hand. The raven came to the rescue by flying to the princess, placing the ring on her finger, and reasoning with the savage father in Latin, thus enabling Oswald to espouse the lady. But his happiness was of short duration. A pagan king defeated his army and martyred him. Clearly, it is the raven of St. Oswald which has been mistaken for the insignia of the Corvins.

This authentic work by Barbari enables us to establish that in 1500, the same year in which he finished in Venice the large wood engraving of the plan of the town, he painted a figure which, more than any other of his paintings, shows the influence of Dürer. It was at this moment that Maximilian summoned the Master of the Caduceus to Nuremberg. This prince was a devout worshipper of the saints belonging to his

¹ *Urkunden und Regesten aus den K.U.K. Reichs-Finanz-Archiv-Jahrbuch der Kunsthistorischen Sammlungen des Allerhöchsten Kaiserhauses*. Wien, 1885. No. 2250, 2285, 2397, 2550.